

Neljapäev, 4. veebruar 2016

P8_TA(2016)0043

Inimõiguste olukord Krimmis ja eriti krimmitatarlaste seas

Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2016. aasta resolutsioon inimõiguste olukorra kohta Krimmis ja eriti krimmitatarlaste seas (2016/2556(RSP))

(2018/C 035/08)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone idapartnerluse, Ukraina ja Venemaa Föderatsiooni kohta,
 - võttes arvesse OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) ja OSCE rahvusvähemuste voliniku (HCNM) poolt Krimmis läbiviidud inimõiguste hindamississiooni aruandeid,
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 21. märtsi, 27. juuni ja 16. juuli 2014. aasta otsuseid, millega kehtestati Venemaa Föderatsioonile Krimmi ebaseadusliku annekteerimise järelmeetmetena sanktsioonid,
 - võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo aruannet inimõiguste olukorra kohta Ukrainas 16. augustist kuni 15. novembrini 2015,
 - võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 27. märtsi 2014. aasta resolutsiooni 68/262 Ukraina territoriaalse terviklikkuse kohta,
 - võttes arvesse Freedom House'i aruannet „Vabadus maailmas 2016. aastal“, milles leitakse, et poliitilised ja kodanikuvabadused ei ole ebaseaduslikult annekteeritud Krimmis vabalt kasutatavad,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et Venemaa Föderatsioon on ebaseaduslikult annekteerinud Krimmi ja Sevastopoli ning rikkunud sellega rahvusvahelist õigust, sh ÜRO põhikirja, Helsingi lõppakti, 1994. aasta Budapesti memorandumit ning 1997. aasta Venemaa Föderatsiooni ja Ukraina vahelist sõpruse, koostöö ja partnerluse lepingut;
- B. arvestades, et Krimmi ebaseadusliku annekteerimise käigus Venemaa Föderatsiooni poolt 2014. aasta märtsis näitasid ukrainlased, sh krimmitatarlased, ja Ukraina sõjavägi üles suurt vaprust ja lojaalsust Ukrainale ning astusid sõjalisele annekteerimistegevusele vastu rahumeelselt; arvestades, et mitmed rahvusvahelised organisatsioonid ja inimõiguste ühendused on mõistnud hukka asjaolu, et inimõiguste kaitse on Krimmis alates poolsaare okupeerimisest ja ebaseaduslikust annekteerimisest Venemaa Föderatsiooni poolt 2014. aasta alguses märkimisväärselt piiratud;
- C. arvestades, et registreeritud on mitmeid sihipäraseid kuritarvitusi tatari kogukonna vastu (kellest enamik oli Venemaa poolsele ülevõtmisele vastu ja boikoteeris 16. märtsil 2014. aastal toimunud nn rahvahääletust), eelkõige Venemaa ebamääraste ja liiga ulatuslike nn radikalismivastaste õigusaktide abil, et kritiseerijaid hirmutada või vaigistada; arvestades, et need kuritarvitused hõlmavad inimrööve, sunniviisilisi kadumisi, vägivalda, piinamist ja kohtuväliseid hukkamisi, mida *de facto* ametivõimud ei ole uurinud ja mille eest kellelegi ei ole süüdistust esitatud;
- D. arvestades, krimmitatarlaste juhtidel, nagu Ukraina Ülemraada liikmel Mustafa Džemiljevil ja Mejlise esimehel Refat Tšubarovil, keelati Krimmi siseneda; arvestades, et sisenemine on neile praegu lubatud, kuid vahistamise ähvardusel; arvestades, et Venemaa kohus on nüüd välja andnud vahistamismääruse Mustafa Džemiljevi kohta, kes juba varem viibis 15 aastat nõukogude vanglates, sest oli võidelnud selle eest, et tema rahvas saaks oma kodumaale Krimmi tagasi tulla;

Neljapäev, 4. veebruar 2016

- E. arvestades, et usukogukondadele, sh Moskvast sõltumatutele kristlikele kirikutele, on kehtestatud tegevuspiirangud; arvestades, et need raskused on tingitud ühinemisvabaduse rängast piiramisest, sundvõõrandamisest, dokumentide tähtja mittepikendamisest ning usuorganisatsioonide allesjäänud ruumides korrapärase läbiotsimiste korraldamisest;
- F. arvestades, et üksikisikud, kes keeldusid pärast annekteerimist Vene kodakondsuse võtmisest, kogevad diskrimineerimist ja tõsiseid raskusi kõikides poliitilise, ühiskondliku ja majandusliku elu valdkondades;
- G. arvestades, et Venemaa on piiranud Krimmile juurdepääsu nii OSCE-le, ÜRO-le kui ka Euroopa Nõukogule, rääkimata inimõigustega tegelevatest valitsusvälistest organisatsioonidest ja sõltumatutest ajakirjanikest; arvestades, et juurdepääsu puudumine muudab inimõiguste jälgimise Krimmis ja sellest aruandmise väga raskeks;
- H. arvestades, et kogu krimmitatarlaste elanikkond, kes on Krimmi põliselanikud, küüditati 1944. aastal tolleaegse NSVLi muudesse piirkondadesse ning neil ei olnud enne 1989. aastat õigust tagasi pöörduda; arvestades, et Ukraina Ülemraada võttis 12. novembril 2015 vastu resolutsiooni, milles ta tunnistas krimmitatarlaste küüditamise 1944. aastal genotsiidiks ja kuulutas 18. mai mälestuspäevaks;
1. kordab oma tugevat toetust Ukraina suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele riigi rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning riigi vaba ja suveräänsel valikul liikuda Euroopa suunas; kordab oma teravat hukkamõistu Krimmi poolsaare ebaseaduslikule annekteerimisele Venemaa poolt ning ELi, selle liikmesriikide ja rahvusvahelise üldsuse otsusekindlust rakendada täielikult Krimmi ebaseadusliku annekteerimise mittetunnustamise poliitikat; tuletab ka meelde, et Ukraina kontrolli taastamine poolsaare üle on üks Venemaa Föderatsiooniga koostöösuhete taastamise (kaasa arvatud seotud sanktsioonide peatamise) eeltingimusi;
 2. mõistab teravalt hukka nn kohalike võimude enneolematu ulatusega inimõiguste rikkumised eeskirju mittetäitvate Krimmi elanike, eelkõige krimmitatarlaste vastu; seda eeskätt äärmusluse või terrorismivastase võitluse ettekäändel;
 3. mõistab hukka sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabaduse ränga piiramise, sh traditsiooniliste mälestusürituste ajal, nagu Nõukogude Liidu stalinliku totalitaarse režiimi poolt toime pandud krimmitatarlaste küüditamise aastapäev ja krimmitatarlaste kultuurikogunemised; rõhutab, et rahvusvahelise õiguse kohaselt on tatarlastel kui Krimmi põlisrahval õigus säilitada ja tugevdada oma poliitilisi, õigus-, majandus-, ühiskondlikke ja kultuurilisi institutsioone; nõuab Mejlise kui krimmitatarlaste kogukonna seadusliku esindusorgani austamist ning selle liikmete ahistamise ja neile süstemaatiliselt süüdistuste esitamise lõpetamist; väljendab muret nende omandiõiguste ja vabaduste rikkumise, hirmutamise ja vangistamise ning kodaniku-, poliitiliste ja kultuuriliste õiguste mitteaustamise pärast; märgib sama suure murega piiravaid uuesti registreerimise nõudeid meediaväljaannetele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele;
 4. nõuab tungivalt, et Venemaa ja *de facto* kohalikud võimud uuriks tulemuslikult, erapooletult ja läbipaistvalt kõiki kadumise, piinamise ja inimõiguste rikkumise juhtumeid, mille on Krimmi poolsaarel alates 2014. aasta veebruarist toime pannud politsei või seal aktiivselt tegutsevad poolsõjalised jõud;
 5. tuletab meelde, et Venemaa Föderatsioonil kui okupatsioonivõimul on vastutus tagada kogu elanikkonna turvalisus ning põlistatarlaste ja kõigi muude Krimmi vähemuste inim-, kultuuriliste ja religioossete õiguste austamine ning säilitada Krimmis õiguskord;
 6. tuletab meelde, et institutsioonidele ning OSCE, ÜRO ja Euroopa Nõukogu sõltumatutele ekspertidele on täielikult või osaliselt keelatud juurdepääs Krimmi poolsaarele ning seetõttu ei ole nad saanud jälgida inimõiguste olukorda, kuigi neil on selleks tegevuseks Krimmis volitused;
 7. palub Vene Föderatsiooni võimudel ja Krimmi *de facto* võimudel, kes on kohustatud järgima rahvusvahelist humanitaarõigust ja inimõigustealast rahvusvahelist õigust, võimaldada rahvusvahelistele institutsioonidele ning OSCE, ÜRO ja Euroopa Nõukogu sõltumatutele ekspertidele ning mis tahes inimõigustega tegelevatele valitsusvälistele

Neljapäev, 4. veebruar 2016

organisatsioonidele ja uudiseid tootvatele meediaväljaannetele, kes soovivad Krimmi külastada ning sealset olukorda hinnata ja sellest teada anda, Krimmi takistusest juurdepääs; palub nõukogul ja Euroopa välisteenistusel avaldada Venemaale selles osas survet; peab tervitatavaks Euroopa Nõukogu peasekretäri otsust saata Krimmi inimõiguste eriesindaja, sest see oli esimene visiit pärast Venemaa anneksiooni ja peaks andma olukorrast kohapeal värske ülevaate; ootab huviga visiidi tulemusi; rõhutab, et igasugune rahvusvaheline kohalolek tuleks kooskõlastada Ukrainaga;

8. väljendab heameelt Ukraina algatuse üle luua Ukraina suveräänsuse taastamiseks Krimmis rahvusvaheline nn Genf-Pluss mudelit järgiv läbirääkimiste mehhanism, mis peaks otseselt kaasama ka ELi; palub Venemaal alustada Ukrainaga ja muude osapooltega läbirääkimisi Krimmi okupeerimise lõpetamise, kaubandus- ja energiaembargo kaotamise ning erakorralise olukorra tühistamise üle Krimmis;

9. mõistab hukka Krimmi naasvatele tatarlaste juhtidele tehtavad takistused ja neile süüdistuste esitamise ning järjest suureneva ja vastuvõetamatu surve avaldamise muudele Mejlise liikmetele; mõistab samuti hukka peamiselt krimmitatarlaste kogukonnale suunatud meediaväljaande ATR ebaseadusliku sulgemise; palub Euroopa Komisjonil suurendada vajalikku rahalist abi, et tagada selle ja muude Ukraina meediaväljaannete toimimine eksiilis; on seisukohal, et krimmitatarlaste koolide ja klasside sulgemine ja nende keele kasutamise piiramine, nagu ka ukraina keele avalikust sektorist väljajätmine, kujutab endast selle kogukonna liikmete põhiõiguste tõsist piiramist;

10. nõuab Krimmi paljukultuurilise keskkonna säilitamist ning ukraina, tatari ja muude vähemuskeelte ja erikultuuride täielikku austamist;

11. mõistab hukka *de facto* ametivõimude võetud meetmed, mille eesmärk on takistada krimmitatarlaste Mejlise (krimmitatarlaste kõrgeim täitev- ja esindusorgan) toimimist selle peakorteri sulgemise, vara osalise konfiskeerimise ja muude hirmutamistegudega;

12. mõistab hukka Krimmi sõltumatu meedia, ajakirjanike ja kodanikuühiskonna aktivistide korrapärase tagakiusamise; mõistab hukka selle, et Venemaa Föderatsioon sunnib Krimmi Ukraina kodanikke passi taotlema; mõistab hukka ka *de facto* ametivõimude tava sundida Krimmi elanikele peale Vene kodakondsust;

13. kordab oma toetust ELi otsusele keelata Krimmist pärit import, välja arvatud juhul, kui sellega on kaasa päritolutõend Ukraina asutuselt, ning piiravatele meetmetele, mis on seotud teatavate kaupade ja tehnoloogiate ekspordi, investeeringute ning kaubanduse ja teenustega Krimmis; palub nõukogul jätkata neid sanktsioone seni, kuni Krimmi täielik reintegreerimine Ukraina õiguskorda on lõpule viidud;

14. palub Venemaa Föderatsioonil uurida kõiki Krimmis ebaseaduslikult vahistatud isikute piinamise juhtumeid, vabastada sellised vangid nagu Oleg Sentsov ja Oleksandr Koltšenko, Mejlise aseesimees Ahtem Tšiigoz, Mustafa Degermendži ja Ali Asanov, kes vahistati Krimmis okupatsioonivastase rahumeelse meelevalduse eest, ning tagada nende turvaline naasmine Ukrainasse; nõuab tungivalt, et Venemaa Föderatsioon lõpetaks dissidentidele ja kodanikuaktivistidele poliitiliselt ajendatud süüdistuste esitamise; mõistab hukka nende edasitoimetamise Venemaale ja neile sunniviisiliselt Venemaa kodakondsuse andmise;

15. mõistab hukka Krimmi poolsaare militariseerimise koos selle märkimisväärse negatiivse mõjuga majanduslikule ja ühiskondlikule elule ning Venemaa ähvardused viia Krimmi tuumarelvad, mis kujutab endast olulist ohtu piirkondlikule, Euroopa ja globaalsele julgeolekule; kordab oma üleskutset viia Krimmist ja Ida-Ukrainast välja kõik Venemaa jõud;

16. rõhutab, et majanduslik koostöö ning kaupade ja teenuste tarnimine Ukraina ja praegu okupeeritud Krimmi poolsaare vahel peaks toimuma Ukraina õigusraamistikus ja seda peaksid austama kõik osapooled, et ära hoida kahjulikke tagajärgi Krimmi elanikele; palub ametiasutustel sellise korra mittejärgimise juhtumite puhul neid rikkumisi uurida ja need lõpetada;

Neljapäev, 4. veebruar 2016

17. väljendab sügavat muret LGBTI-inimeste olukorra pärast Krimmis, mis on pärast Venemaa anneksiooni märkimisväärselt halvenenud, arvestades *de facto* ametivõimude ja poolsõjaliste rühmituste repressiivseid meetmeid ja ähvardusi;

18. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Ukraina presidendile, valitsusele ja parlamendile, Euroopa Nõukogule, OSCE-le, Venemaa Föderatsiooni valitsusele ja parlamendile ning krimmitatarlaste Mejlisele.
